

Paimion kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelma

2023 – 2028

Hyväksytty koulutuslautakunnassa XX.XX.2024 § X

Sisällys

1. Johdanto, keskeiset käsitteet, organisaatio ja arvot
2. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista
3. Yhteisöllinen opiskeluhoolto
4. Yksilökohtainen opiskeluhoolto
5. Yhteistyö
6. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja kriisisuunnitelma

Johdanto

Opiskeluhoolto

on esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää suunnitelmallista työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä oppilaan ja opiskelijan hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille.

perustuu monialaiseen yhteistyöhön. Työtä tehdään yhdessä lasten, oppilaiden tai opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Työtä ohjaa lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus ja hänen hyvinvointinsa edistäminen.

Opiskeluhoollon järjestäminen 1.1.2023 alkaen

- Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt 1.1.2023 Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä.
- Palvelut järjestetään edelleen oppilaitosten yhteydessä ja oppilaitosten tiloissa.
- Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä toimii Varhan ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. Ryhmä valmistelee alueellisen opiskeluhoollon suunnitelman, seuraa suunnitelman toteutumista, tarkastelee opiskeluhoollon palveluiden toteutumista ja käsittelee opiskeluhoollon palveluiden järjestämiseen liittyviä yhteistyön kysymyksiä.

Keskeiset käsitteet

Opiskeluhoolto

Hyvinvointia ja terveyttä edistävä työ, joka kuuluu esiopetuksessa ja koulussa kaikille.

Opiskeluhoollon palvelut

Koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut

Opiskeluhoollon ohjausryhmä

Opetuksen järjestäjäkohtainen monialainen työryhmä, joka suunnittelee, kehittää, ohjaa ja arvioi opiskeluhoitoa kuntatasolla.

Opiskeluhooltoryhmä

Koulukohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa esiopetusyksikön ja oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Paimiossa opiskeluhooltoryhmää kutsutaan yhteisölliseksi oppilashuoltoryhmäksi (**YHR**).

Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Tapauskohtaisesti koottava ryhmä, joka käsittelee yksittäisen lapsen, oppilaan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyviä asioita.

Alueellinen opiskeluhoollon ohjausryhmä

OPPILASHUOLLON *organisaatio*

KUNTATASON OPPILASHUOLLON OHJAUS

Oppilashuollon ohjausryhmä

- Oppilashuollon strateginen suunnittelu, kehittäminen ja arviointi kuntatasolla.

YKSIKKÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

yhteisöllinen oppilashuolto

- Seurataan, arvioidaan ja kehitetään oppilasryhmien ja koko koulu yhteisön hyvinvointia sekä huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.
- Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä YHR

- Jokaisessa kouluyksikössä yhteisöllistä oppilashuoltotyötä koordinoi yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä.
- Sen tehtäviin kuuluu koulu yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta edistävän toiminnan suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi.
- Oppilaat ja huoltajat mukana toiminnassa

yksilökohtainen oppilashuolto

- Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on edistää ja tukea oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.
- Yksilökohtaisen oppilashuollon palveluihin kuuluvat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon-, koulupsykologin-, koulukuraattorin- sekä monialaisen asiantuntijaryhmän palvelut.

Monialainen asiantuntijaryhmä MAR

- Kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi.
- Ryhmä kootaan oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksella ja asiantuntijoiden kokoonpano pohditaan aina tapauskohtaisesti yhdessä.

Opiskelu- huollon arvoperusta

lapsilähtöisyys

- Lapsilähtöisyys on osallisuutta, aitoa vuorovaikutusta ja näkyvää yhteistä toimintaa.
- Kaikkien päätösten pohjana on lapsen/nuoren etu.
- Lapsella, nuorella ja hänen perheellään tulee olla mahdollisuus osallistua tuen suunnitteluun ja arviointiin.
- Lapsia ja nuoria kuullaan, heidän mielipiteet ja tarpeet huomioidaan.

kunnioitus

- Kumppanuus huoltajien kanssa -toimimme avoimesti, kunnioitamme huoltajia ja tuemme kasvatustehtävässä.
- Pysähdymme arvostaen ja kunnioittaen jokaisen lapsen/nuoren uniikin persoonan ja tilanteen äärelle.
- Tavoitteena, että oppilas/opiskelija sekä huoltajat kokevat tulevaisuutta kohdatuiksi ja kuulluiksi.
- Työmme pohjaa lakeihin, joita kunnioitamme.
- Yksiköidemme ilmapiiri on toisia kunnioittava ja arvostava, jolloin aikuisina mallinamme myös lapsille ja nuorille näiden arvojen mukaista toimintaa.

luottamus

- Syntyy avoimessa ja turvallisessa ilmapiirissä.
- Annetaan aikaa ja mahdollisuuksia avoimelle keskustelulle.
- Yhteinen tavoite on toimia oppilaan parhaaksi.
- Luottamus on hyvän yhteistyön edellytys.

avoimuus

- Lapsen etu aina edelle.
- Ollaan kunnioittavia ja rohkeita asioiden puheeksi ottajia!
- Lapsi/nuori ja huoltajat mukana oppilasta koskevassa päätöksenteossa.
- Läpinäkyvyys kaikessa toiminnassa.

Yhteisöllinen oppilashuoltotyö on kaikkien yhteinen asia!

- Yhteisöllisessä työssä on koko koulun henkilökunta mukana erilaisia sidosryhmiä unohtamatta.
- Oppilaat ja huoltajat ovat tärkeä osa yhteisöllistä oppilashuoltoa.
- Jokaisella koulun aikuisella oma tärkeä roolinsa - Yhdessä olemme enemmän.
- Oppilashuollon ammattilaiset tiiviiksi osaksi yksikköjen arkea.
- "Hyvinvointia tukeva kouluarki" on yhteinen tavoitteemme.

**2.
Opiskeluhuollon
resurssit ja arvioitu
tarve**

Esiopetus

Perusopetus

2.aste

Opiskeluhuollon resurssit ja arvioitu tarve esiopetuksessa (henkilötyövuosina)

Oppilaita	Koulupsykologit		Koulukuraattorit		Terveystenhoitajat Neuvola		Neuvolalääkäri	
	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila
147	0,2		0,2		0,3		0,07	

Opiskeluhuollon resurssit ja arvioitu tarve perusopetuksessa (henkilötyövuosina) Oppilasmäärä 20.9.2023 mukaan.

Koulu	Oppilasmäärä	Koulupsykologit		Koulukuraattorit		Kouluterveydenhoitajat		Koululääkäri	
		tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila
Hanhijoki	142	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,07	
Jokela	260	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,65	0,12	
Kriivari	159	0,2	0	0,2	0,4	0,3	0,3	0,08	
Vista	843	1,2	0,6	1,3	1,6	1,8	1,9	0,4	

Opetussuunnitelman perusteet velvoittavat tarjoamaan oppilaalle riittävät palvelut, joilla turvataan oppimisen edistyminen. Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden asiakaspohjan opiskeluhoitolaissa 9 a §:n mukaisen mitoituksen tavoitteena on 670 asiakasta/kuraattori ja 780 asiakasta/psykologi. Kouluterveydenhuollon asiakaspohjan tavoitteena pidetään 460 asiakasta/terveydenhoitaja ja 2100 asiakasta/lääkäri. (THL:n suositus)

Opiskeluhuollon resurssit ja arvioitu tarve (henkilötyövuosina) Paimion lukiossa

Opiskelijoita	Koulupsykologi		Koulukuraattori		Terveystenhoitaja		Lääkäri	
	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila
220	0,3	0,4	0,3	0,6	0,5	0,35	0,1	

3. Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisiä linjauksia

Osallisuus

ProKoulu

Yksikkökohtainen yhteisöllinen opiskeluhoito

Poissaolojen ehkäiseminen, niiden seuranta ja niihin puuttuminen

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Lakisääteiset tarkastukset

Tapaturmat ja niiden ehkäiseminen

Ensiapu ja hoitoon ohjaaminen

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan **toimintakulttuuria**, joka edistää lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden

- oppimista
- terveyttä ja hyvinvointia
- sosiaalista vastuullisuutta
- vuorovaikutusta
- osallisuutta
- ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö **kuuluu kaikille** esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen toimijoille. Jokaisen lapsen, oppilaan ja opiskelijan kanssa työskentelevän sekä opiskeluhooltopalveluista vastaavan viranomaisen ja työntekijän on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja opiskelijoiden ja koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on ko.yksikön henkilökunnalla.

Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä työtä johtaa rehtori tai päiväkodin johtaja.

Yhteisöllistä opiskeluhooltoja toteutetaan koulu- tai oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman mukaisesti.

Yhteisöllisiä toimintatapoja kehitetään **yhteistyössä** lasten, oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten, oppilaiden ja huoltajien **osallisuus ja kuulluksi tuleminen** on yhteisöllisessä opiskeluhollossa tärkeää. Opiskeluholto luo esiopetus- ja koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, osallisuudelle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten, oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Jokaisella on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Siihen kuuluu **fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus**.

Esiopetus- ja koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten.

Eri oppiaineiden opetukseen ja esiopetuksen toiminnallisiin sisältöihin laaditaan turvallisuusohjeet ja niitä tulee noudattaa. Myös työelämään tutustumisen aikana oppimisympäristön tulee olla turvallinen.

Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta arvioidaan tarkastuksissa kolmen vuoden välein.

Nivelvaiheissa toteutettavat siirtopalaverit ovat osa ennaltaehkäisevää toimintaa varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saakka.

Osallisuus esiopetuksessa

Lasta kuullaan häntä koskevissa asioissa ikä ja kehitysvaihe huomioiden. Esiopetuksessa huoltaja edustaa yleensä lasta oppilashuoltoon liittyvissä asioissa. **Lapsi otetaan mukaan** tapaamisiin silloin, kun se on lapsen tilanteessa tarkoituksenmukaista.

Yleisellä tasolla **lasten mielipiteitä, tarpeita, toiveita ja ideoita kuullaan ja selvitetään**

- havainnoimalla lasten toimintaa ja ryhmässä esille nousevia ilmiöitä.
- kuuntelemalla yksittäisen lapsen ajatuksia ja toiveita.
- keskustelemalla lasten kanssa ryhmässä.
- ottamalla vastaan huoltajien kautta lasten esille tuomia asioita.

Saatu tieto kootaan yhteen ja sitä hyödynnetään yhteisöllisessä oppilashuollossa. Lapsia voidaan myös pyytää kuultavaksi yhteisöllisen oppilashuollon tapaamisiin.

Huoltajia tiedotetaan oppilashuollon palveluista. **Vanhempainilloissa** huoltajien kanssa keskustellaan oppilashuollosta yhteisesti. Heitä kannustetaan tuomaan esille havaintojaan, mielipiteitään ja toiveitaan esiopetuksen toimintaan ja lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Syksyn vanhempainillassa huoltajia pyydetään valitsemaan keskuudestaan **edustaja yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään**. Lisäksi perheille tarjotaan mahdollisuuksia (teemallisiin) päiväkodissa.

Lapsikohtaisissa keskusteluissa jokaisen huoltajan kanssa keskustellaan lapsen hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä tarpeista, toiveista ja mahdollisista toimenpiteistä.

Osallisuus perusopetuksessa

Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä.

Oppilashuolto luo kouluuyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Koulun aikuisten tehtävänä on luoda kouluun rakenteita, joiden kautta oppilaat saavat mielipiteensä ja toiveensa kuuluviin.

Oppilaat otetaan mukaan

- kouluarjen tapahtumien ja toimintatapojen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- kouluviihtyvyyden suunnitteluun sekä toteuttamiseen.

Oppilaiden osallisuus toteutuu

- **oppilaskuntatoiminnassa.** He voivat hakeutua oppilaskunnan hallituksen jäseneksi tai valita sinne jäsenen omasta luokastaan.
- **kummioppilastoiminnassa.** Kummioppilaat ovat 5.-6. -luokkalaisia, jotka auttavat alkuopetuksen oppilaita tutustumaan kouluun ja luokkakaveriihin.
- **tukioppilastoiminnassa.** Yläkoulun 8.-luokkalaiset voivat hakea tukioppilaaksi eli tutoriksi. Tukioppilaat toimivat henkisenä tukena uusille yläkouluun siirtyville oppilaille. Tukioppilastoiminnan avulla uudet yläkoululaiset tuntevat olonsa turvallisemmaksi ja kokevat itsensä tervetulleiksi uuden yhteisön jäseniksi.

Osallisuus lukiokoulutuksessa

Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen otetaan huomioon kaikessa opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.

- **Opiskelijakunnan hallitus ja tutorit** ovat tärkeä väylä opiskelijoiden äänen kuuluville nostajina.
- **Yhteisöllisiin opiskeluhuollon kokouksiin** kutsutaan mukaan sekä opiskelijoita, että huoltajia.
- Lukiossa toimii **vanhempainyhdistys**.
- Opiskelijat ovat mukana suunnittelemassa mm. erilaisia teemapäiviä ja toteuttamassa uusien lukiolaisten ryhmäytystuokioita.

Opiskelijoiden hyvinvointia seurataan

- **kouluterveyskyselyiden ja**
- **opintokamu -kyselyiden avulla.**

Tuloksia läpikäydään ja niistä tiedotetaan opiskelijoita sekä huoltajia. Kyselyiden kautta saadun informaation on tärkeä suunnata myös opiskeluhuollollista työtä ja opiskelijat sekä huoltajat kutsutaan mukaan kyselyiden kautta saadun informaation jatkojalostukseen ja toimintojen suunnitteluun.

Säännölliset **vanhempainillat** antavat huoltajille mahdollisuuden kuulla koulun käytänteistä, antaa mielipiteitä toimintatapoihin ja tutustua koulun henkilökuntaan mukaan lukien opiskeluhuollon ammattilaiset.

ProKoulu- toimintamalli yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukemassa

Paimion perusopetuksen kaikissa kouluissa otetaan vaiheittain vuosien 2023-2025 aikana käyttöön ProKoulu-toimintamalli. Tämä on **usean vuoden mittainen tiimiperustainen kehitysprosessi**, jossa koulun toimintakulttuuria, opettajien kasvatustaitoja ja oppilaiden käyttäytymisen ohjaamista kehitetään tutkimustietoon nojaten. ProKoulu ei ole projekti vaan luonteva tapa toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelmaa, yhteisöllistä oppilashuoltoa ja käyttäytymiseen kohdennettua kolmiportaista tukea.

ProKoulu-toimintamalliin sitoutetaan koko kouluyhteisö: oppilaat, koulun henkilöstö ja huoltajat. Toimintamallissa muotoillaan yhteiset kasvatukselliset tavoitteet, jotka jäsentävät käyttäytymisen opettamista ja ohjaamista. Positiivisella palautteella ohjataan huomio toivottavaan käyttäytymiseen. Toimintamalli tukee niin työrauhan kuin rakentavan vuorovaikutuksen ylläpitämistä koko kouluyhteisössä ja yhteistyössä huoltajien kesken.

Yksikkökohtaiset yhteisölliset oppilashuolto-ryhmät (YHR)

Jokaisessa yksikössä on oma yhteisöllisen oppilashuollon ryhmä (YHR). Se vastaa yhteisöllisen työn

- suunnittelusta
- kehittämisestä
- toteuttamisesta
- arvioinnista.

Ryhmä kokoontuu kouluissa kerran kuukaudessa ja esiopetuksessa neljä kertaa vuodessa.

Ryhmässä käsitellään asioita vain yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Ryhmä

- suunnittelee toimenpiteet yhteisöllisen oppilashuollon edistämiseksi ja tukitoimien järjestämiseksi.
- ohjaa yhteistyön järjestämistä kodin ja koulun ja muiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.
- järjestää oppilashuollon toteutuksen seurannan (omavalvonta).

Ryhmän kokoonpano

- Rehtori/apulaisrehtori /päiväkodin johtaja/yksikön esihenkilö
- Kouluterveydenhoitaja, esiopetuksessa neuvolan terveydenhoitaja
- Koulupsykologi
- Koulukuraattori
- Erityisopettaja
- Opettajaedustaja /-t
- Oppilasedustajat, esiopetuksessa käsiteltävästä asiasta riippuen lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden
- Koulun vanhempainyhdistyksen edustaja - esiopetuksessa huoltajien edustaja ja / tai vanhempainyhdistyksen edustaja
- Koulunuorisotyöntekijä (Vistan koulu)
- Muut kutsutut asiantuntijat aiheesta riippuen, esiopetuksessa esim. lähikoulun rehtori

Kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen malli

- Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa **oppivelvollisuuden** (Oppivelvollisuuslaki 9§).
- Opetuksen järjestäjän tulee **ennaltaehkäistä** perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä **seurata** ja **puuttua** niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (PoL 26§).
- **Joskus oppilaan poissaolot kehittyvät vaiheittain.** Esim. oppilaan myöhästymiset saattavat lisääntyä tai poissaoloja voi olla yksittäisiltä tunneilta. Huomiota tulee kiinnittää myös selvittämättömiin poissaoloihin: haasteet koulunkäynnissä saattavat näkyä aluksi yksittäisinä poissaolotunteina tai tiettyjen päivien/tuntien poissaoloina.

Kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen mallin käytännöt

- **Opettaja seuraa oppilaan poissaoloja osana oppilaan hyvinvointia ja oppimista.** Pitkittyvät poissaolot ovat hyvinvoinnin ja oppimisen riskitekijä ja vaikuttavat lapsen ja nuoren sosiaalisiin suhteisiin, vuorokausirytmien muutokseen ja psyykkiseen kuormitukseen. Seuraamalla poissaoloja suunnitelmallisesti ja ottamalla ne puheeksi varhain, voidaan tarvittaessa tukea lasta ja nuorta koulunkäynnissä sekä torjua pidempiaikaisia ja kasautuvia koulunkäynnin haasteita.
- **Wilmaan on rakennettu ilmoitusautomaatit** sekä huoltajalle että luokanopettajalle, kun oppilaan poissaolotunnit ylittävät 50 rajan. Toinen hälytys tulee, kun poissaolotunteja on kertynyt 100.
- **Poissaoloja tarkastellaan sosiaalisten suhteiden ja oppimisen valossa:** oppilas on poissa kouluyhteisöstä, kaverisuhteista ja yhdessäolosta, ei ainoastaan oppimisesta. Kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen toimintamallissa poissaoloihin lasketaan kaikki poissaolot, myös ennalta anotut lomat ja huoltajan selvittämät poissaolot.
- Joskus oppilaan koulunkäynnissä tapahtuu muutoksia tai poissaoloihin liittyvässä varhaisessa yhteydenotossa syntyy vaikutelma, että oppilaan tilannetta olisi hyvä pohtia yhteisesti keskustellen. Tällöin opettaja kokoaa yhteistyössä opiskeluhoitopalveluiden kanssa **monialaisen asiantuntijaryhmän**. Ryhmään kutsutaan tilanteen kannalta keskeisiksi ajatellut toimijat oppilaan ja huoltajan suostumuksella. Mukana tapaamisessa voivat olla esim. terveydenhoitaja ja kuraattori.
- **Jokainen koulupäivä on tärkeä oppilaan osallisuuden ja myönteisen kouluun kiinnittymisen näkökulmasta.** Oppivelvollisuus on tärkeä osa lapsen ja nuoren elämää ja huoltajilla on merkittävä rooli koulunkäynnin tukemisessa. Mikäli lapsen tai nuoren koulunkäynti mietityttää, on tärkeää olla yhteydessä kouluhenkilöstöön mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Lisätietoa kouluyhteisön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen mallista löytyy sivuilta [Kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen malli | Naantali](#)

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

- Kaikkien tupakkatuotteiden käyttö on kiellettyä koulun alueella ja koulun toimintojen yhteydessä (Tupakkalaki).
- Lainsäädännön mukaan alkoholin käyttö ja hallussapito on kiellettyä alaikäisiltä.
- Opiskelija ei saa esiintyä päihteiden vaikutuksen alaisena kouluaikana eikä koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Päihteiden tuominen kouluun on kiellettyä. (Lukion järjestyssäännöt)
- Laissa on täydellinen huumeita koskeva kielto.
- Koulussa valvotaan tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käyttökiellon noudattamista.
- Jos epäillään, että joku on myynyt/välittänyt tupakkaa tai muita tupakkatuotteita koulussa, otetaan aina yhteyttä poliisiin.
- Jos oppilaalla on hallussaan päihteitä, otetaan yhteyttä huoltajiin, poliisiin ja lastensuojeluun
- Jos epäillään huumeidenkäyttöä koulussa, otetaan aina yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluun.
- Jos ollaan huolissaan oppilaan/opiskelijan terveydentilasta ja turvallisuudesta, soitetaan hätänumeroon 112.
- Tarkat ohjeet ja toimintamallit eri tilanteisiin löytyvät Paimion päihdetoimintamallista kouluille ja nuorisotyöhön.

Lakisääteinen terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus

- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla esiopetusyksiköt ja oppilaitokset **kolmen vuoden välein** (terveydenhuoltolaki 1326/2010). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.
- Kaikki koulu- ja opiskeluterveydenhuollon piirissä olevat oppilaitokset on tarkastettava. Myös esiopetusyksiköt tulisi tarkastaa monialaisesti. Terveysuojelulaki 763/1994 velvoittaa tarkastamaan kaikki kokoontumistilat ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki huolehtimaan myös esiopetuksen ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön hyvinvoinnista.
- Oppilaitosten terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa (asetus 338/2011). Se on useiden eri viranomaisten vastuulla.
<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhuolto/yhteisollinen-opiskeluhuolto/terveellisuuden-turvallisuuden-ja-hyvinvoinnin-tarkastus>

Tapaturmat ja niiden ehkäiseminen

- ✓ **Turvallinen kouluympäristö** on oppilaan oikeus. Oikeus turvalliseen kouluympäristöön käsittää sekä fyysisen, psyykkisen että sosiaalisen turvallisuuden ulottuvuudet. Tapaturmien ehkäisyä toteutetaan oppilaan ikä, kehitysvaihe ja kasvuympäristö huomioiden. Tapaturmien ehkäisy kuuluu jokaiselle. Turvallisuuden edistäminen ja tapaturmien ehkäisy ovat osa oppilaitosten monialaista työtä.
- ✓ **Koulutapaturma** on oppilaalle esiopetuksessa, koulussa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttava odottamaton tapahtuma. Koulutapaturmia ovat myös sellaiset tapaturmat, jotka ovat syntyneet koulun toimintasuunnitelmaan sisältyvässä muussa toiminnassa, esim. retkillä. Lapset ja oppilaat on vakuutettu.
- ✓ Keskeinen osa tapaturmien ehkäisyä on **tunnistaa riskitekijät** ja ne tapaturmia aiheuttavat tekijät, kuten käyttäytyminen ja ympäristö, johon tulee tehdä muutoksia. Ennaltaehkäisyssä on tärkeää huomioida **välituntialueiden turvallisuus**, tarvittavien **suojavälineiden käyttö** riippuen oppitunneista (esim. kemia, kotitalous, liikunta) ja koneiden **turvaopastus** ennen niiden käyttöä esim. teknisen työn luokassa sekä **liikenneturvan** parantaminen koulujen lähiympäristössä.
- ✓ Tapaturmien ehkäisy edellyttää **seurantaa**. Tärkeää on selvittää, millaisia, milloin ja missä tilanteissa tapaturmia oppilaitoksissa tapahtuu. Kun tunnetaan oppilaitoksen tapaturmatilanne, ehkäisytoimet voidaan kohdistaa oikea-aikaisesti ennakoiden.

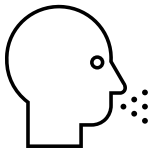
Ensiapu ja hoitoon ohjaaminen

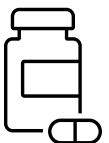
- Tapaturman sattuessa ensiapua annetaan esiopetuksessa tai koululla ja tarvittaessa oppilas ohjataan jatkohoitoon.
- Koulutapaturman hoito on lapselle/oppilaalle/opiskelijalle maksutonta.
- Koulutapaturmista täytetään tapaturmailmoitus.

Lapsen/oppilaan/opiskelijan sairastuessa/saadessa sairaskohtauksen koulupäivän aikana opettaja tai terveydenhoitaja on yhteydessä huoltajaan. Yhteydenottaja sovitaan tapauskohtaisesti. Aina tarvittaessa soitetaan hätänumeroon 112.

- Sairaanhoidolliset asiat kuten flunssat, kivut ja säryt, korva- tai silmätulehduksen epäilyt, ihottumat sekä pitkäaikais-sairauksien hoito ja seuranta tapahtuu terveyskeskuksessa.
- Vapaa-ajan tapaturmat, kuten nyrjähdykset ja venähdykset, hoidetaan terveyskeskuksessa.

Pitkäaikaissairauksien lääkitsemisessä noudatetaan erillistä lääkehoitosuunnitelman ohjetta.

4. Yksilökohtainen opiskeluhoito

Palvelut ja niihin ohjaaminen

Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja opiskeluhoitokertomus

Opiskeluhoillon järjestäminen erityisissä kurinpitotilanteissa

Laajojen terveystarkastusten käytänteet

Erityisruokavaliot ja pidempiaikaiset lääkitykset

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

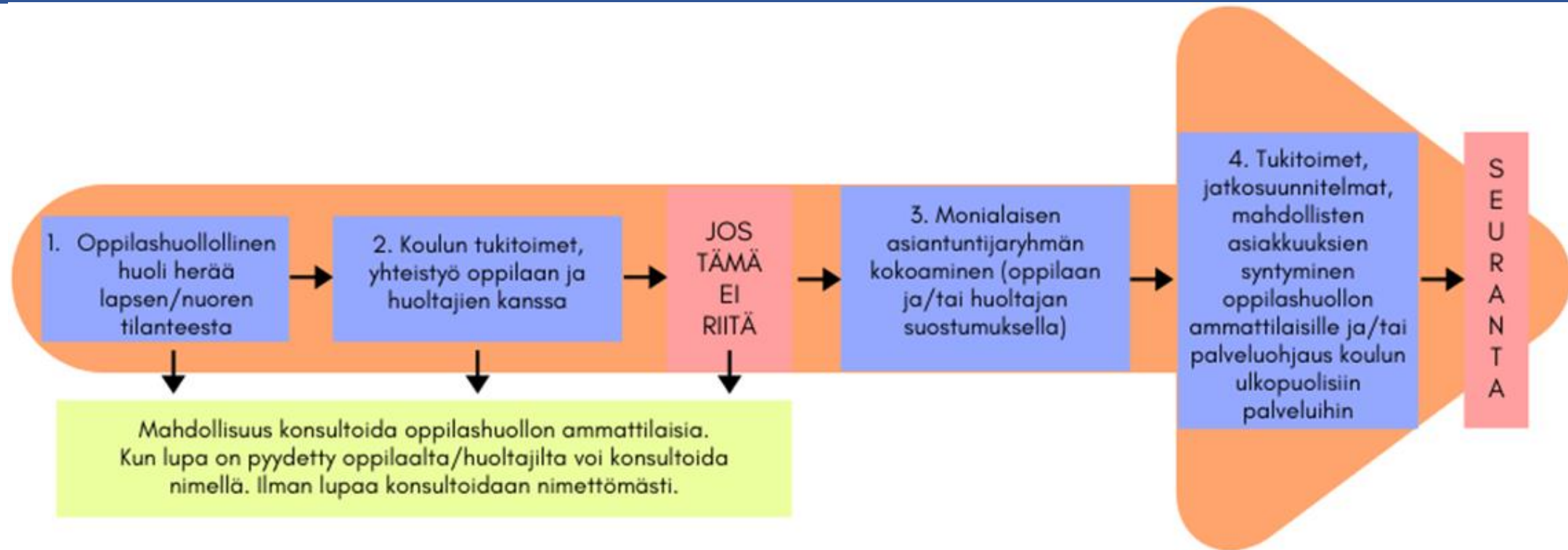
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulukuraattori ja -psykologipalvelut

Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

- Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy.
- Oppilaan tai opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa ratkaisuissa ja toimenpiteissä ikä ja kehitystaso huomioiden. Keskeistä yksilökohtaisessa oppilashuollossa on avoin, kunnioittava ja luottamuksellinen vuorovaikutus. Kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen ovat onnistuneen yhteistyön edellytyksiä.
- Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Esi- ja alakouluikäisen oppilaan kohdalla lähtökohtaisesti huoltaja päättää oppilashuoltoon liittyvistä asioista, kuten suostumuksesta oppilaan asioiden käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Arvion alaikäisen edun toteutumisesta tekee tarvittaessa oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö (koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja tai lääkäri). Huoltaja ei voi kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä oppilashuollon palveluja.

Monialainen asiantuntijaryhmä MAR

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palveluiden järjestämiseksi.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen

Ryhmän kokoaa se, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu = se, jolla huoli herää

Ryhmän kokoaminen ja työskentely perustuvat lapsen/opiskelijan ja (opiskelijan ikä- ja kehitystasoisesti) huoltajan **suostumukseen**

Opiskeluhuollon yhteistyötahot tai opiskelijan läheiset voidaan pyytää mukaan **opiskelijan/huoltajan kirjallisella suostumuksella**

Valitsee keskuudestaan ryhmän vastuuhenkilön

- Yksittäistä lasta/oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus.
- Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoiton järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot asiakirjaan.
- Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Opiskeluhoitokertomukseen kirjataan:

- asian aihe ja vireillepanija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, arviot, tutkimukset ja selvitykset
- tiedot asian käsittelystä **MAR-kokouksessa**
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- kokouksessa tehdyt päätökset, toteuttamissuunnitelma sekä vastuutahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen päivämäärä, kirjauksen tekijä, ammatti-/virka-asema

Opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

- Kurinpitotoimen yhteydessä oppilaalle järjestetään PoL 36 h §:ssä tarkoitettu mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. (Opiskeluhoitolaissa 15§:n tarkoittama kiireellinen tapaus)
- Lisäksi oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen.
- Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Laajat terveystarkastukset

Laajan terveystarkastuksen yhteydessä vuosiluokilla 1, 5 ja 8

- Luokanopettaja/luokanvalvoja täyttää THL:n lomakkeen Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa
- Lomakkeen täyttämiseen kysytään huoltajalta kirjallinen lupa
- Lomaketta käytetään laajan terveystarkastuksen lääkärikäynnin yhteydessä
- Lomakkeen tietoturvasesta arkistoinnista vastaa kouluterveydenhoito
- Samalla lomakkeella huoltaja voi antaa myös luvan siirtää opetuksessa tarvittavia tietoja terveydenhuollosta koululle

Erityisruokavaliot ja pidempiaikaiset lääkitykset

- Erityisruokavaliot ilmoitetaan ruokapalvelutuottajan lomakkeella palvelun tuottajalle.
- Lomakkeen mukana toimitetaan mahdollisesti vaadittava lääkärintodistus.
- Ekaluokkalaisten erityisruokavalioilmoitukset hoidetaan keskitetysti kouluterveydehuollon kouluuntulotarkastuksen yhteydessä ennen lukuvuoden alkua.
- Huoltajille tiedotetaan aina lukuvuoden alussa erityisruokavalioilmoitusten päivitystarpeesta.
- Kesken lukuvuoden ilmenevien erityisruokavalioiden ilmoitukset hoidetaan kouluterveydenhuollosta ruokapalvelutuottajalle.
- Pidempiaikaisista lääkityksistä tehdään tarvittava lääkehoitosuunnitelma, jota noudatetaan.

5. Yhteistyö

Huoltajayhteistyö ja osallisuus

Monialainen yhteistyö ja konsultaatiovelvoite

Nivelvaiheyhteistyö

Yhteistyö oppimisen tuen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Lastensuojeluyhteistyö

Lastensuojeluilmoitus

Koulunuoriso- ja nuorisotyö

Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa

Yhteistyö poliisin kanssa

Tiedotus

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Tämä edellyttää vuorovaikutusta ja yhteistyötä lapsen/oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.
- **Esiopetuksessa** vanhemmat kohdataan yleensä päivittäin. Keskusteluja järjestetään vähintään 1-2 kertaa vuodessa ja tarpeen mukaan useammin.
- **Vanhempainvartit** pidetään lukuvuosittain vuosiluokille 1-7. Kahdeksannen ja yhdeksännen vuosiluokan oppilaiden huoltajille tarjotaan mahdollisuus vanhempainvartiin ja vartti järjestetään, mikäli tarvetta on.
- **Ennen toisen ja kuudennen vuosiluokan päättymistä** järjestetään kullekin oppilaalle **arviointia sisältävä keskustelu**, johon osallistuvat oppilas, tämän huoltajat ja opettaja. Ennen keskustelutilaisuutta oppilaan kotiin lähetetään joko paperisena tai sähköisenä lomake, jonka avulla huoltajat arvioivat yhtäältä oppilaan vahvuuksia ja kehittymistä, toisaalta kehittymiskohteita ja mahdollista tuen tarvetta. Oppilas täyttää vastaavan itsearviointilomakkeen koulussa. Keskustelussa käydään läpi myös Puheeksi ottamisen mallin -kysymykset, joiden avulla tuetaan huoltajien kasvatustyötä ja ohjataan hakemaan keskusteluapua tarvittaessa oppilashuollon ammattilaisilta tai perheneuvolasta.
- Nivelvaiheiden (esiopetus-alakoulu, 2. ja 6.lk) arviointikeskustelujen yhteydessä laaditaan **erityisen tuen lapselle/oppilaalle pedagoginen selvitys**, jonka avulla hänen tuen tasonsa tarkistetaan. Asiakirjat toimitetaan moniammatillisen oppimisen tuen ryhmän käsittelyyn riittävän ajoissa, jotta ne ovat koordinoivalla erityisopettajalla 31.3. mennessä.
- **Esiopetuksen vanhempainilta** järjestetään syyslukukauden alussa.
- **Vanhempainilta** järjestetään 1.luokan oppilaiden vanhemmille elokuun aikana. Muille alakoulun luokkien vanhemmille järjestetään vuosittain joko koulun yhteinen tai opetursryhmien omat vanhempainillat. Syyslukukauden alkupuolella 7.-luokkalaisten huoltajille pidetään vanhempainilta ja syyslukukauden lopulla 9.-luokkalaisten yhteishausta ja jatko-opinnoista tilaisuus Paimio-salissa. Huhtikuussa järjestetään vanhemmuuden viikon ohjelmaa yläkoululaisten huoltajille. Muita vanhempainiltoja yhteisillä teemoilla järjestetään tarvittaessa.
- Perusopetuksen kouluissa toimivat **vanhempainyhdistykset**, jotka tarjoavat huoltajille mahdollisuuden osallistua koulujen toiminnan kehittämiseen. Huoltajat voivat osallistua opiskeluhoitotyön suunnitteluun ja sen kehittämiseen vanhempainyhdistysten ja -iltojen kautta sekä osallistumalla YHR-palaveriin.

Monialainen yhteistyö ja konsultaatiovelvoite

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä koulupsykologi ja -kuraattoripalvelut ovat osa koulujen ja oppilaitosten monialaista opiskeluhuoltoa. Yhteistyötä tehdään mm. opettajien, koulukuraattorien ja -psykologien kanssa sekä yhteisöllisessä että yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa. Opiskeluhuollon monialaiset ammattilaiset ovat myös mukana päivittämässä kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa.

Huoli lapsen/oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnista - konsultaatiovelvoite

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja,

- hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon kuraattoriin tai psykologiin yhdessä opiskelijan kanssa ja
- annettava tiedossa olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.
- Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, on opiskelijalle annettava tieto yhteydenotosta.
- Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, ellei opiskelija sitä pätevästi kiellä (ikätaaso huomioidaan).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16§

Yhteistyö nivelvaiheissa

Oppilaan eheän ja onnistuneen koulupolun turvaaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioimista sekä huolenpitoa.

Kouluarjessa painotetaan yhteistyötä erityisesti oppilaan koulupolun nivelvaiheissa, jolloin oppilaan koulunkäynnissä ja itsenäistymiskehityksessä tapahtuu suuria muutoksia.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

- toteutetaan koulujen ja päiväkotien opettajien tapaamisilla laaditun toiminnallisen vuosikellon mukaisesti.
- Yhteistyön tavoitteena on edesauttaa esiopetusikäisten lapsien kouluun tuloa ja tutustuttaa heitä koulun toimintaan ja aikuisiin.
- Yhteistyöhön on nimetty koulun puolelta vastuhenkilö, jonka tehtävänä on koordinoida yhteistyön suunnittelua ja toteutumista. Jokaiselle koululle on nimetty kumppaneina toimivat päiväkodit.
- Keväisin pidetään siirtopalaverit, joissa käydään läpi eskarilaisten tuen tarpeita, jotta tuen toteutumista voidaan suunnitella koulun puolella.

Alakoulusta yläkouluun

- Siirtyminen tapahtuu samaan aikaan, kun oppilas kasvaa lapsesta nuoreksi niin fyysisesti kuin henkisesti. Koulun ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyöllä tuetaan siirtymävaiheessa olevia oppilaita, jotta siirtyminen yläkouluun sujuisi ongelmitta.
- Toukokuussa 6.luokan päättyessä oppilaat menevät **tutustumaan yläkouluun**. Oppilaat tapaavat myös tulevan luokanvalvojansa sekä koulun tukioppilaat. Myös oppilashuoltohenkilöstö esittäytyy tuleville yläkoululaisille.
- Koulun alettua 7. -luokkalaiset osallistuvat **ryhmäyttämispäivään**, jossa he tutustuvat toisiinsa ja luokanvalvojaansa. Päivä järjestetään yhteistyössä nuorisotoimen, seurakunnan ja MLL:n toimijoiden sekä oppilashuollon ammattilaisten kanssa.
- **Nuoriso- ja vapaa-aikatoimi** esittelee toimintaansa syyslukukauden alussa 7.-luokkalaisille järjestämällä käynnin esim. nuorisotaloon Tillintuvalle. Yläkoulussa toimii oma nuorisotyöntekijä, joka toimii matalan kynnyksen luottoaikuisena nuorille.

Nivelvaihe perusopetuksesta toiselle asteelle

- Siirtyminen perusasteelta toisen asteen opintoihin vaatii **tiivistä yhteistyötä** oppilaan, opinto-ohjaajan ja huoltajien kanssa. Oppilashuollon työntekijät ovat tarvittaessa mukana nivelvaiheyhteistyössä.
- Siirtymä perusasteelta toiselle asteelle tapahtuu 9. luokan **kevällä tehtävien hakujen** kautta. Oppilas voi täyttää hakulomakkeen / -lomakkeet kotona yhdessä huoltajan kanssa tai koulussa opinto-ohjaajan kanssa. Oppilas voi osallistua useampaan hakuun, oman tarpeen ja tilanteen mukaan.
- **Koulutuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto** siirretään toisen asteen oppilaitokseen esimerkiksi harkintaan perustuvan haun liitteiden avulla. Harkintaan perustuvaa hakua voidaan käyttää oppimisen haasteiden, sosiaalisten syiden tai koulutodistuksen vertailuvaikkeuksien takia, ja myös ilman peruskoulun päättötodistusta olevien oppilaiden kanssa.
- **Hakujen tulokset** tulevat yleensä viikolla 24, jolloin peruskoulun opinto-ohjaajat ovat töissä ja ottavat yhteyttä oppilaisiin, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa.
- **Opinto-ohjaajat auttavat jokaista oppilasta löytämään opiskelupaikan** ja seuraavat VALPAS-järjestelmästä erikseen määrättyyn päivään asti oppilaiden hakutietoja, opiskelupaikan vastaanottamista ja opintojen aloittamista. Tuon päivämäärän jälkeen seurantavastuu siirtyy peruskoulun opinto-ohjaajilta oppilaan kunnalle.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Koordinoiva erityisopettaja

- tekee yhteistyötä koulujen kanssa tuen järjestämiseen liittyvissä seikoissa sekä kunnan ulkopuolelta siirtyvien erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden kohdalla
- osallistuu tarpeen vaatiessa MAR-kokouksiin huoltajan ja oppilaan luvalla.
- tekee yhteistyötä esiopetusyksiköiden kanssa nivelvaiheessa eskarista alkuopetukseen.

Oppimisen tukeen vastaaminen

- Opettaja voi konsultoida tarvittaessa opiskeluhoollon ammattilaisia järjestellessään oppilaalle oppimisen tukitoimia

Pedagogiset asiakirjat

- Pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen yhteydessä tulee tehdä moniammatillista yhteistyötä, joka voi toteutua yksittäisen kouluterveyden- tai opiskeluhoollon henkilön kanssa tehtävän yhteistyön kautta (kommentointi asiakirjaan).
- Tarpeen vaatiessa voidaan käyttää useampaa kouluterveyden- ja opiskeluhoollon henkilöä tilanteen arvioimiseen.

Sairaalaopetus

- Lapsen/oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen, hänen pysyvän ryhmänsä opettaja tekee yhteistyötä sairaalakoulun opettajan kanssa.
- Opetus suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä sairaalakoulun kanssa.

Sijoitettu lapsi koulussa – Sisukas-malli

- Paimiossa sijaitsee kaksi lastensuojeluyksikköä sekä pienryhmäkoti Apila. Veikkarin ja Paimionmarkkin lastensuojeluyksikköjen yhteydessä toimivat myös kouluyksiköt, joissa järjestetään pääosin yksikköihin sijoitettujen lasten ja nuorten koulunkäynti. Apilan pienryhmäkodin oppilaiden koulunkäynti järjestetään kaupungin ala- ja yläkouluissa.
- Paimion sijoitettujen lasten koulunkäynnin palvelupolkua on kehitetty moniammatillisesti yhteistyössä Pesäpuu ry:n ja Varsinais-Suomen tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen kanssa.
- Vaikka lapsi tai nuori asuu Paimiossa, hänen asioistaan vastaa oma sosiaalityöntekijä lapsen kotikunnan hyvinvointialueelta. Sijaishuollon myötä lapsi voi siis asua myös toisella hyvinvointialueella (asuinkunta).
- Sijoitetun lapsen tuki toteutuu parhaiten, kun ympärillä olevat aikuiset toimivat samansuuntaisesti, yhteisymmärryksessä ja tieto kulkee eri tahojen välillä. Heti sijoituksen alkuvaiheessa on tärkeää sopia yhteistyöstä ja selvittää lapsen tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Jokaisen Paimioon sijoitetun lapsen/nuoren koulunkäynnin järjestämisestä käydään yksilöllinen Sisukas-mallin mukainen palaveri, johon osallistuvat lapsen/nuoren lisäksi hänen huoltajansa, sosiaalityöntekijänsä, oppilashuollon edustaja, erityisopettaja sekä koulutoimen puolelta Sisukas-edustaja. Yhteistyössä rakennetaan lapselle/nuorelle koulupolkua, asetetaan tavoitteet, päätetään vastuuhenkilöt sekä seurataan koulunkäynnin sujumista säännöllisin väliajoin.
- Paimion Sisukas-työskentelymalli on sijaishuollon sosiaalityön ja koulun yhteistyömalli sijaishuollossa olevien lasten koulunkäyntiin. Tarkempaa tietoa Sisukas-prosessista ja prosessikuvaus löytyvät paimio.fi/sisukas. Prosessissa ja yksilöllisissä palavereissa lapsi tai nuori, hänen ajatuksensa ja tarpeensa, ovat keskiössä.

Lastensuojelu- ilmoitus

- Kaikilla koulun ja päiväkodin henkilökuntaan kuuluvilla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, kun huoli lapsen tilanteesta herää. Viranomaisilla on ilmoitusvelvollisuus ja ilmoitus tulee tehdä omalla nimellä.
- Ilmoituksen tekee se henkilö, joka on havainnut tilanteen ja jolla on noussut huoli lapsen tilanteesta.
- Huoli voi liittyä mm. lapsen perustarpeiden laiminlyöntiin, lapsen/vanhemman psyykkiseen tai fyysiseen vointiin, vanhemman/alaikäisen päihteiden käyttöön, väkivaltaepäilyyn/seksuaalirikosepäilyyn.
- Vaikka lapsella olisi jo tiedossa oleva lastensuojeluasiakkuus on lastensuojeluilmoitus siitä huolimatta tehtävä, kun sinulla viranomaisena on huolta lapsen voinnista ja kokonaistilanteesta.
- Ilmoitus tehdään kirjallisesti sähköisesti e-lomaketta käyttäen Varhan nettisivuilla.
- Jos olet epävarma pitääkö lastensuojeluilmoitus tehdä, soita Kaarina/Paimio/Sauvo **Soihtu-tiimiin** konsultoidaksesi asiasta.
- **Soihtu Kaarina / Paimio / Sauvo**
arkisin 8.30-15.00, puh. 02 410 7303
- Sähköisen lastensuojeluilmoituksen osoite <https://www.varha.fi/fi/tietoa-varhasta/asiakkaana-hyvinvointialueella/sahkoinen-asiointi/lastensuojeluilmoitus>
- **Virka-ajan ulkopuolella ja kiireellisissä tapauksissa ota yhteys**
Sosiaalipäivystyksen asiakaspuhelinnumeroon [02 262 6003](tel:022626003) (24/7). Hätätilanteissa soita 112, jonka kautta asia ohjautuu sosiaalipäivystykseen.

Toimintaohje lapsen kohdistuvassa väkivalta- tai seksuaalisrikos-epäilyssä

- Lapsen kertoessa häneen kohdistuvasta väkivallasta, **tai** kun työntekijä epäilee lapseen kohdistuvan väkivaltaa **tai** työntekijä havaitsee lapsessa merkkejä väkivallasta, asiaan pitää reagoida viipymättä!
- Ole aina **ensin yhteydessä poliisiin** tutkintapyyntönsä tekemisen arvioimiseksi. Kirjaa tutkintapyyntö, mikäli poliisi niin ohjeistaa. Poliisin konsultaationumero löytyy koulujen turvallisuuskansiosta.
- Tämän jälkeen ole yhteydessä Soihtu-tiimiin.
- Kirjaa lastensuojeluilmoitus annettujen ohjeiden mukaan Varhan nettisivuilla olevan e-lomakkeen kautta.
- Lastensuojelu arvioi jatkotoimenpiteet, kuten lääkärintutkimusten tarpeen ja toteutuksen.
- Tämän jälkeen lastensuojelun työntekijät ottavat prosessin eteenpäin viemisen vastuulleen.

Koulunuoriso- ja nuorisotyö

- Koulunuoriso- ja nuorisotyötä tehdään **Vistan yläkoulussa**.
- Koulunuorisotyö on ennaltaehkäisevää matalan kynnyksen toimintaa, jonka tavoitteena on edistää kouluviihtyvyyttä ja koko kouluyhteisön hyvinvointia sekä tukea oppilaita joustavasti koulun arjessa ja koulutusten nivelvaiheissa.
- Koulunuorisotyöntekijä työskentelee osana kouluyhteisöä kohdaten nuoria vapaamuotoisesti esimerkiksi koulun käytävillä, omassa työtilassaan ja erilaisilla teemavälitunneilla.
- Koulunuorisotyöntekijä on mukana tukioppilaiden ja oppilaskunnan toiminnassa ja voi pitää myös oppitunteja yhteistyössä koulun muun henkilökunnan kanssa.
- Koulunuorisotyöntekijän rooli koulussa liittyy keskeisesti nuorten päivittäiseen, kiireettömään kohtaamiseen sekä nuorten hyvinvoinnin ja sosiaalisten suhteiden edistämiseen muun muassa vuorovaikutustaitojen, ryhmädynamiikan sekä osallisuuden edistämisen keinoin.

Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa

Alle 13-vuotiaiden psykiatriapalvelut

- Kaarinan lastenpsykiatrian työryhmä tutkii ja hoitaa alle 13-vuotiaita lastenpsykiatrista erikoissairaanhoidon tarvitsevia lapsia sekä heidän perheitään. Hoitoon ohjautumisen yleisimmät syyt ovat masennus, käytöshäiriöt, puhumattomuus, psykososiaaliset ongelmat, koulupelko ja neuropsykiatriset oireet.
- Hoitoon ohjaututaan lääkärin tekemällä läheteellä ja palvelut ovat perheille maksuttomia.
- Lastenpsykiatrian työryhmän tavoitteena on tuoda lastenpsykiatriset palvelut lasten kasvu- ja kehitysympäristöihin. Konsultaatioiden ja jalkautuvan toiminnan avulla pyritään tukemaan lasten mielenterveystyön toimijoita perusterveydenhuollossa sekä koulu- ja sosiaalitoimessa.
- Lastenpsykiatrinen tutkimus koostuu tilanteen arviosta ja mahdollisesti perhetutkimuksesta, yksilöpsykologisesta- tai lastenpsykiatrin yksilötutkimuksesta ja toimintaterapia-arviosta. Lastenpsykiatrinen polikliininen hoito voi sisältää muun muassa lapsen ja/tai vanhemman yksilökäyntejä, perheterapiaa, perhehoitopäiviä, kotihoitoa, toimintaterapiaa, ryhmätoimintaa ja lääkehoitoa. Lapsen kuntoutussuunnitelman laatiminen ja/tai kuntoutuksen kuuluu myös lastenpsykiatrian työryhmän työnkuvaan.
- Lastenpsykiatria tekee myös yhteistyötä Tyksin sisäisten erityistyöryhmien kanssa kuten esimerkiksi neuropsykiatria, pikkulapsipsykiatria ja lasten yleissairaalapsykiatria.

Nuorten psykiatriapalvelut

- Tyksin nuorisopsykiatrian Kaarinan työryhmässä hoidetaan mielenterveysongelmista kärsiviä nuoria ja heidän perheitään.
- Työryhmän palveluja tarvitaan muun muassa silloin, kun nuorella on vakavia masennus- tai ahdistuneisuusoireita, itsetuhoisuutta tai syömishäiriöön viittaavia oireita. Nuorisopsykiatrian työryhmän arvio tilanteesta voi olla tarpeen myös, jos nuoren toimintakyky on voimakkaasti alentunut, tai hänen käytöksensä on muuttunut selvästi erilaiseksi kuin muiden saman ikäisten käytös.
- Nuorisopsykiatrian työryhmä ottaa vastaan lähetteitä 13–18-vuotiaista nuorista, sekä 19-vuotiaista silloin, kun heidän edellisestä hoidostaan Tyksin nuorisopsykiatrialla on alle vuosi aikaa. Hoitosuhde nuorisopsykiatrialla päättyy yleensä viimeistään, kun nuori täyttää 20 vuotta.
- Läheteeseen vastataan kirjallisesti ja nuorelle järjestetään ensikäyntiaika. Ensikäynnillä tilanne käydään tarkemmin läpi ja laaditaan alustava suunnitelma tutkimusjakson tai hoidon aloittamisesta. Hoito on yksilöllistä, eli se on suunniteltu vastaamaan kunkin nuoren ja perheen tarpeita. Hoitavia henkilöitä sitoo vaitiolovelvollisuus ja käynnit ovat maksuttomia.
- Ilman lähetettä on myös mahdollista saada nuorisopsykiatrian työryhmältä matalalla kynnyksellä [konsultaatioapua](#). Kiireellisissä tapauksissa nuoret ohjataan lääkärin läheteellä [nuorisopsykiatrian osastolle](#).

Yhteistyö poliisin kanssa

Yhteistyötahona on **Ankkuripoliisi**

- Turun ankkuritiimi keskittyy alle 18-vuotiaiden rikolliseen käyttäytymiseen ja alaikäisten rikosten uhrien sekä heidän perheidensä tukemiseen.
- Lisäksi ankkuritiimi työskentelee lapsiperheiden kanssa, joissa esiintyy perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa.
- Ankkuritiimin tavoitteena on ennalta ehkäistä syrjäytymistä sekä tavoittaa huolta aiheuttavia nuoria ja ohjata heitä oikeiden palvelujen pariin. Toimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
- Tarvittaessa poliisi antaa **laillisuuskasvatusta** esim. etäluennoin tai kohden netusti oppilaitoksissa sekä huoltajille vanhempainilloissa
- Mahdollisissa kouluväkivaltatapauksissa tai muissa koulussa esiintyneissä lainvastaisissa teoissa konsultoidaan Ankkuripoliisia.
- Yhteystiedot [tästä linkistä.](#)

Tiedotus

Opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan

- ❑ Lapsille/oppilaille/opiskelijoille ikäkausi huomioden
 - Ilmoitustaulujen infolehtisillä
 - Opiskeluhuollon työntekijöiden vuosittaisilla esittelykänneillä opetusryhmissä ja toimipaikoilla
- ❑ Huoltajille
 - Opiskeluhuollon työntekijät esittäytyvät ja kertovat toiminnasta ekaluokkalaisten kouluun tutustumispäivän huoltajainfossa
 - Lukuvuosittaisella Wilma-tiedotteella
 - Vanhempainilloissa
- ❑ Henkilöstölle
 - Opiskeluhuollon työntekijät esittäytyvät ja kertovat toiminnasta lukuvuoden alkamista edeltävässä koulujen suunnittelupäivässä
 - Toimipisteiden ja oppilaitosten konsultaatiovälituntien yhteydessä

**6.
Suunnitelma
oppilaiden
suojaamiseksi
väkivallalta,
kiusaamiselta ja
häirinnältä**

Yhteiset linjaukset ja kiusaamisen määritelmä

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Kiusaamisen havaitseminen

Kiusaamisen selvittäminen ja seuranta

Kiusaaminen koulumatkalla ja lainvastaiset teot

Häirintä

Yhteistyö huoltajien kanssa

Kriisisuunnitelma

Suojaaminen kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

Paimiossa on laadittu oma **kiusaamiseen puuttumisen malli**, joka käsittää kiusaamisen ennaltaehkäisy-, havaitsemisen-, puuttumisen- ja seurannan prosessien mallintamisen.

Jokaisella esiopetusyksilöllä, perusopetuksen koululla ja lukiolla on myös suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Tämä suunnitelma sekä kiusaamisselvittelyn periaatteet käydään läpi kussakin yksikössä lukuvuoden alkaessa ja muulloin tarvittaessa.

Christina Salmivallin (1998) määritelmän mukaan **koulukiusaamisella tarkoitetaan** sitä, että joku oppilas joutuu toistuvasti saman tai muiden luokkien oppilaiden kiusaamisen kohteeksi. Kiusaajia voi olla yksi tai useita.

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista.

Kiusaamista ei ole kahden tasaväkisen oppilaan riitely tai tappelu keskenään. Kiusaamista eivät myös ole satunnaiset, milloin kehenkin kohdistuvat hyökkäykset. Kiusaamista on se, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti paha mieltä.

KIUSAAMISEN

ennaltaehkäisy

**Valistus ja kasvatus:
mitä kiusaaminen on
ja miten voin puuttua
siihen?**

**Tunne- ja
vuorovaikutustaitojen
opettaminen**

**Hyvän ja oikean
käytöksen positiivinen
vahvistaminen**

**Säännöt ovat selvät
kaikille: opettajille,
lapsille ja kodeille**

Nollatoleranssi

Yhteydenpito koteihin

**Yhteisöllinen
oppilashuolto**

Ryhmäyttäminen

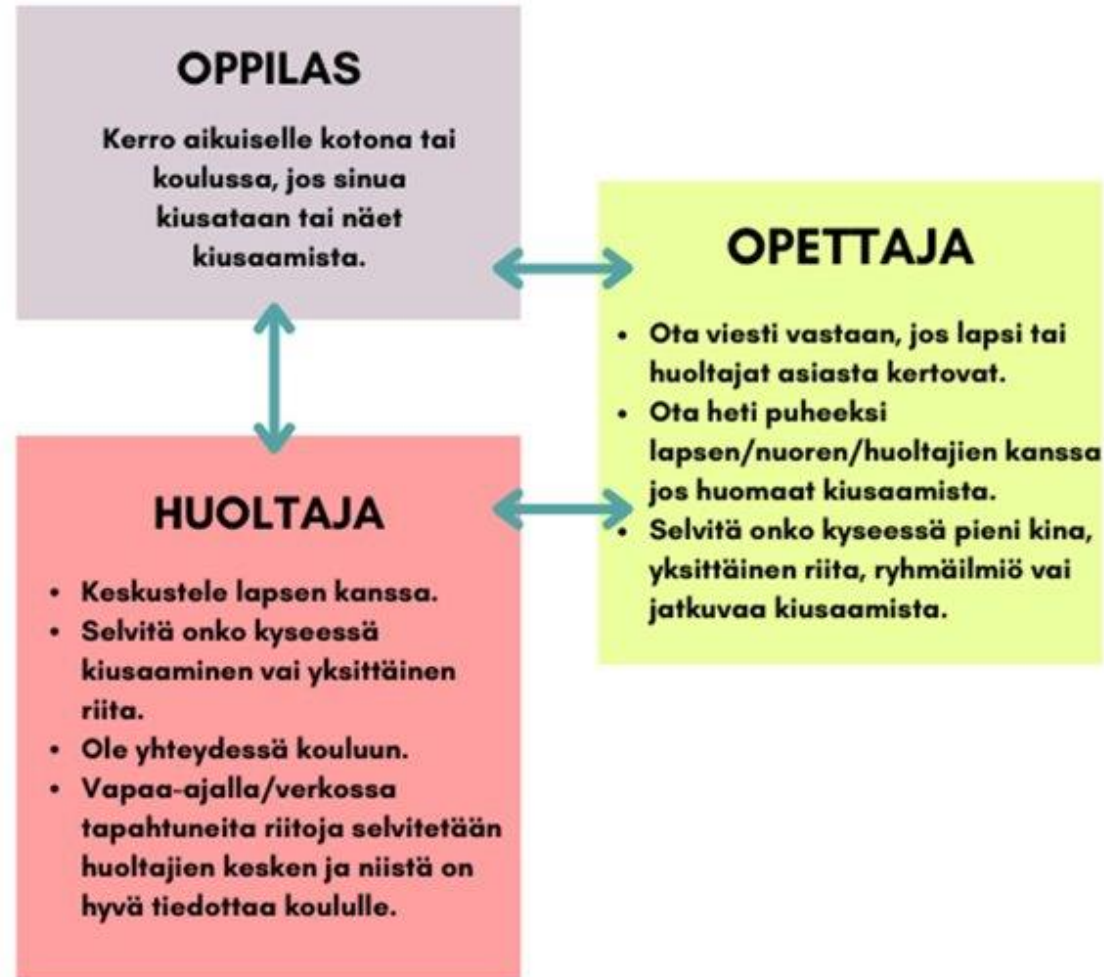
**Moniammatillinen
yhteistyö**

**Henkilökunnan
koulutus ja hyvinvointi**

**Aikuisten läsnäolo ja
riittävä valvonta**

KIUSAAMISEN

havaitseminen

KIUSAAMISEN

selvittäminen

PIENET PÄIVITTÄISET KINAT

- Kyseessä on selkeästi pieni "sä oot tyhmä!" -kina.
- Puutu asiaan ja ratkaise se.
- Ohjaa oppilas tarvittaessa täyttämään Verso-lomake ja toimittamaan se eteenpäin.
- Varmista, että Verso-ohjaajat ovat tietoisia selvittelytarpeesta.

YKSITTÄINEN TAI PIDEMPÄÄN JATKUNUT RIITA

- Opettaja selvittää kaikkia osapuolia kuullen riidan yhdessä osapuolten kanssa.
- Tarvittaessa määrätään rangaistus ja ollaan yhteydessä huoltajiin.

NEGATIIVISET RYHMÄILMIÖT

- Opettaja selvittää millaisesta ja kuinka laajasta ilmiöstä on kyse sekä konsultoi tarvittaessa muita luokkaa opettavia opettajia ja koulukuraattoria.
- Ratkaisu laaditaan tapauskohtaisesti ja osallisten huoltajiin ollaan yhteydessä.

JATKUVA KOULUKIUSAAMINEN

- Kiusaamisen havainnut tai siitä ilmoituksen saanut työntekijä alkaa selvittää itse tai on viipymättä yhteydessä kiusaamisen selvittämisestä vastuussa oleviin opettajiin/tiimiin.
- Kaikkia osapuolia kuullaan, kuulemiset kirjataan ja huoltajiin ollaan yhteydessä.
- Ratkaisu ja rangaistukset sovitaan tapauskohtaisesti.

Seuraamukset ja rangaistukset määrätään lain ja järjestyssääntöjen mukaisesti.

Oppilashuolto tarvittaessa mukaan.

- Kiusaamisen selvittelyyn kuuluu aina tilanteen SEURANTA.
- Seurannasta vastaa kiusaamista selvittänyt henkilö.
- Seuranta tehdään viimeistään kuukauden kuluttua selvittelystä.

Koulumatkat ja lainvastaiset teot

Jos kiusaamista ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen koulumatkalla

- on esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opettajalla, rehtorilla ja varhaiskasvatuksen johtajalla **velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille** (tai muulle lapsen lailliselle edustajalle).
- Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena olevaa lasta, oppilasta ja alle 18-vuotiasta opiskelijaa, sekä epäiltyä tekijää.
- Ilmoitusvelvollisuus koskee myös ilmennyttä tai epäiltyä häirintää, syrjintää tai väkivaltaa.

Koulussa ilmeneviin lainvastaisiin tekoihin on olemassa oma toimintamallinsa, jonka on laatinut Turun Ankkuripoliisi.

Koulussa esille tulevia lainvastaisia tekoja voivat olla esimerkiksi **pahoinpitely, laiton uhkaus, varkaus, kunnianloukkaus ja viestintäsalaisuuden loukkaus**.

Jos tällainen lainvastainen teko kouluissa tulee ilmi, niistä tehdään rikosilmoitus tai ohjataan huoltajia toimimaan niin. Viranomaisten harkinnan mukaan näissä tilanteissa usein tehdään myös lastensuojeluilmoitus.

Ankkuripoliisit: ankkuri.tukara.lounais-suomi@poliisi.fi,

Ankkuripoliisiin tarkemmat yhteystiedot löytyvät koulujen turvallisuuskansiosta.

Häirintä

Tasa-arvolain mukaan **sukupuoleen perustavalla häirinnällä tarkoitetaan** sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ilmenee esimerkiksi alentavana tai kielteisenä sukupuoleen kohdistuvana puheena ja aiheuttaa uhkaavan, vihamielisen ja/tai ahdistavan ilmapiirin. Sukupuolinen häirintä ei ole seksuaalista häirintää.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalista häirintää ovat muun muassa seksuaalisesti värittyneet vitsit ja vihjailut, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset, seksuaalisesti värittyneet aineistot, esimerkiksi tekstiviestit sekä fyysisen koskettelun ehdottaminen.

Häirinnän ennaltaehkäisyssä keskeistä on kiinnittää huomio ns. turvataitoihin, jossa oppilaita opetetaan tunnistamaan häirinnän merkit, toimimaan häirintätilanteesta pois päästäkseen johdonmukaisesti ja kertomaan asiasta heti aikuiselle. Taitoja voidaan opettaa jo alkuopetuksen oppilaille heidän ikätasoonsa sopivalla tavalla. Häirinnän, kuten kiusaamisen ehkäisemisessä, myös oppilaiden riittävä valvonta on olennaista.

Tarkemmat toimintakuvaukset niin kaikenlaisen häirinnän ennaltaehkäisyyn kuin siihen puuttumiseen löytyvät Paimion yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta oppilaitoksille.

Huoltajayhteistyö kiusaamis- ja häirintä- tapauksissa

Huoltajia kannustetaan ottamaan yhteyttä koulun henkilökuntaan, mikäli he saavat tietoonsa tai epäilevät koulussa tapahtuneen kiusaamista, häirintää ja/tai aggressiivista käytöstä.

Koulun henkilökunta on velvollinen pitämään oppilaiden huoltajat ajan tasalla koulussa sattuneista oppilaskohtaisista selvittelyistä.

Koulumatkalla tapahtuneiden asioiden selvittämisessä koulun henkilökunta voi tarvittaessa toimia huoltajien apuna.

Parhaiten koulun henkilökunta on tavoitettavissa Wilman kautta tai puhelimitse.

Kriisisuunnitelma

Kriisillä tarkoitetaan yllättävää tapahtumaa, joka herättää epävarmuutta tai epäilyksen siitä, voiko tilanteesta selviytyä (esim. raskas menetys). Tämä voi kohdata kouluuyhteisöä, yksittäistä oppilasta tai henkilöstön jäsentä.

- Kriisi-, uhka- tai vaaratilanteissa noudatetaan niistä laadittuja erillisiä toimintaohjeita.
- Kriisityön tavoitteena on toimintakyvyn säilyttäminen ja kouluuyhteisön jäsenten tukeminen.
- Paimion terveyskeskus (VARHA) järjestää keskustelutukea äkillisissä traumaattisissa tilanteissa.
- Tarvittaessa on valmius myös järjestää traumaattisen tapahtuman purkuun keskusteluja ryhmässä.
- Päivystysaikana otetaan yhteyttä Turun yhteispäivystykseen, päivystysapu 116 117.

Arviointi ja päivitys

Opiskeluhoitosuunnitelman arviointi tapahtuu opiskeluhoollon ohjausryhmässä vuosittain. Arvioinnissa käytetään apuna mm. TEAviisarin, THL:n kouluterveyskyselyn ja Koulun hyvinvointiprofiili-verkkokyselyn tuloksia. Lisäksi voidaan käyttää muita kyselyjä.

Keskeiset tulokset tiedotetaan oppilaille/opiskelijoille, huoltajille, koulutuksen järjestämisestä vastaavalle lautakunnalle sekä tarvittaville yhteistyökumppaneille (mm. sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavalle taholle) säännöllisesti. Opiskeluhoollon tuloksellisuutta voidaan arvioida myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä.

Opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään kerran valtuustokaudessa, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisen yhteydessä tai muuten tarvittaessa.

Lähteet

Opiskeluhuollosta säädetään oppilas- ja opiskeluhoitolaissa. Lisäksi opetussuunnitelmat sisältävät kuvauksen opiskeluhoillon järjestämisestä.

- [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](#)
- [Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#) (OPH, 2020)
- [Yhteisellä koulutiellä - Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen](#) (OKM, 2023)
- [Päihde- ja pelikasvatus oppilaitoksissa - opas suunnitelmien tekoon ja varhaiseen tunnistamiseen](#) (AVI, 2020)
- [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puutumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#) (OPH, 2020)